

13.09.2018 tarih ve 30534 sayılı Resmi Gazete 'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair 12.09.2018 tarih ve 85 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı'na ilişkin 06.10.2018 tarih ve 2018-32/51 no.lu Tebliğ'in

DENİZCİLİK SEKTÖRÜ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Türkiye'de Yerleşik Kişi Kavramı

Türkiye'de yerleşik kişiler, 32 Sayılı Karar'da, "yurtdışında işçi, serbest meslek ve müstakil iş sahibi Türk vatandaşları dahil Türkiye'de kanuni yerleşim yeri bulunan gerçek ve tüzel kişiler" olarak tanımlanmıştır (madde 2/b).

Tebliğ ile ayrıca, Türkiye'de yerleşik kişilerin yurt dışındaki; şube, temsilcilik, ofis, irtibat bürosu, işlettiği veya yönettiği fonlar, yüzde elli ve üzerinde pay sahipliklerinin bulunduğu şirketler ile doğrudan ya da dolaylı olarak sahipliklerinde bulunan şirketlerin Türkiye'de yerleşik olarak değerlendirileceği hüküm altına alınmıştır. Dolayısıyla bahse konu kişiler/birimler/ofisler ile yapılacak olan sınırlama kapsamındaki sözleşmelere istisna uygulanamayacaktır.

Döviz Cinsinden veya Döviz Endeksli Olarak Düzenlenebilecek Olan Sözleşmeler

Aşağıda sayılan sözleşmelerde yer alan bedellerin ve diğer ödeme yükümlülükleri açısından ise dövizle ya da döviz endeksli sözleşme yapma yasağından istisna getirilmiştir:

- Yurt dışında ifa edilecek iş sözleşmeleri,
- Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile vatandaşlık bağı bulunmayan kişilerin taraf oldukları hizmet sözleşmeleri,
 - İhracat, transit ticaret, ihracat sayılan satış ve teslimler ile döviz kazandırıcı hizmet ve faaliyetler kapsamında yapılan hizmet sözleşmeleri,
- Türkiye'de yerleşik kişilerin yurt dışında gerçekleştirecekleri faaliyetler kapsamında yapılan hizmet sözleşmeleri,
- Türkiye'de başlayıp yurt dışında sonlanan ve yurt dışında başlayıp Türkiye'de sonlanan elektronik haberleşme ile ilgili hizmet sözleşmeleri,
 - 16.12.1999 tarihli ve 4490 sayılı Türk Uluslararası Gemi Sicili Kanunu ile 491 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'da tanımlanan gemilerin inşasına, tamirine ve bakımına ilişkin eser sözleşmeleri,
- Menkul satış sözleşmeleri (iş makineleri dahil taşıt satış sözleşmeleri dışında kalan),
- Menkul kiralama sözleşmeleri (iş makineleri dahil taşıt kiralama sözleşmeleri dışında kalan),
- Bilişim teknolojileri kapsamında yurt dışında üretilen yazılımlara ilişkin satış sözleşmeleri ile donanım ve yazılımlara ilişkin lisans ve hizmet sözleşmeleri,
- 4490 sayılı Türk Uluslararası Gemi Sicili Kanunu ile 491 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'da tanımlanan gemilere ilişkin finansal kiralama (leasing) sözleşmeleri,
- 32 sayılı Karar'ın 17 ve 17/A maddeleri kapsamında yapılacak finansal kiralama (leasing) sözleşmeleri,

- Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile vatandaşlık bağı bulunmayan Türkiye’de yerleşik kişilerin taraf olduğu iş sözleşmeleri
- Kamu kurum ve kuruluşları ile Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı şirketlerinin taraf olduğu sözleşmeler (gayrimenkul satış ve gayrimenkul kiralama dışında kalan),
- Kamu kurum ve kuruluşlarının taraf olduğu döviz cinsinden veya dövize endeksli ihaleler, sözleşmeler ve milletlerarası antlaşmaların ifası kapsamında olmak kaydıyla; yüklenicilerin üçüncü taraflarla akdettiği sözleşmeler (gayrimenkul satış, gayrimenkul kiralama ve iş sözleşmeleri dışında kalan),
- Hazine ve Maliye Bakanlığının 28.3.2002 tarihli ve 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetimi Kanunu kapsamında gerçekleştirdiği işlemlerle ilgili olarak bankaların taraf olduğu sözleşmeler,
 - Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karar hükümleri saklı kalmak kaydıyla, 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu ile bu Kanuna dayalı olarak yapılan düzenlemeler çerçevesinde sermaye piyasası araçlarının (yabancı sermaye piyasası araçları ve depo sertifikaları ile yabancı yatırım fonu payları da dahil olmak üzere) döviz cinsinden oluşturulması, ihracı, alım satımı ve yapılan işlemlere ilişkin yükümlülükler,
- Dışarıda yerleşik kişilerin Türkiye’de bulunan; şube, temsilcilik, ofis, irtibat bürosu, doğrudan veya dolaylı olarak yüzde elli ve üzerinde pay sahipliklerinin bulunduğu şirketler ile serbest bölgedeki faaliyetleri kapsamında serbest bölgelerde yer alan şirketlerin taraf olduğu iş ve hizmet sözleşmeleri,
- (i) Türkiye’de yerleşik yolcu, yük veya posta taşıma faaliyetinde bulunan ticari havayolu işletmeleri; (ii) hava taşıma araçlarına, motorlarına ve bunların aksam ve parçalarına yönelik teknik bakım hizmeti veren şirketler; (iii) sivil havacılık mevzuatı kapsamında havalimanlarında yer hizmetleri yapmak üzere çalışma ruhsatı alan veya yetkilendirilen kamu ya da özel hukuk tüzel kişiliği statüsündeki kuruluşlar; (iv) söz konusu kuruluşların kurdukları işletme ve şirketler ile doğrudan veya dolaylı olarak sermayelerinde en az %50 hisse oranına sahip olduğu ortaklıkların yaptıkları sözleşmeler (gayrimenkul satış, gayrimenkul kiralama ve iş sözleşmeleri hariç).

Ayrıca, Tebliğ ile istisna kapsamında sayılan yukarıdaki sözleşmelerin 85 sayılı Karar’ın yürürlüğe girdiği tarihten önce akdedilmiş olsalar da, 32 Sayılı Karar Geçici 8. madde kapsamında Türk Lirasına çevirme yükümlülüğünden istisna oldukları açıkça ifade edilmiştir.

Döviz Cinsinden veya Döviz Endeksli Olarak Düzenlenemeyecek Olan Sözleşmeler

Türkiye’de yerleşik kişilerin kendi aralarında akdedecekleri aşağıda sayılan sözleşmelerde, sözleşme bedelleri ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülükleri döviz cinsinden kararlaştırılamayacaktır:

- Konusu serbest bölgeler dahil yurt içinde yer alan gayrimenkuller olan, konut ve çatılı işyeri dahil gayrimenkul satış ve kiralama sözleşmeleri,
- İş sözleşmeleri,
- Danışmanlık, aracılık ve taşımacılık dahil hizmet sözleşmeleri,
- Eser sözleşmeleri,
- İş makineleri dahil taşıt satış sözleşmeleri,

- 13 Eylül 2018 tarihinden sonra akdedilmiş olan iş makineleri dahil taşıt kiralama sözleşmeleri.

Tebliğ ile ayrıca, sözleşme bedeli ya da diğer ödeme yükümlülükleri döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılmayan sözleşmeler kapsamında düzenlenecek kıymetli evrakta yer alacak bedellerin de döviz cinsinden ya da dövize endeksli olarak düzenlenemeyeceği hususu açıklığa kavuşturulmuştur.

Denizcilik Sektörü ile Doğrudan İlgili Maddeler ve Değerlendirmemiz

İhracat, transit ticaret, ihracat sayılan satış ve teslimler ile döviz kazandırıcı hizmet ve faaliyetler kapsamında yapılan hizmet sözleşmeleri,

Bu madde ile ilgili tanımların mevzuatımızdaki yeri önem arz etmektedir.

İhracat; Bir malın yürürlükteki İhracat Mevzuatı ile Gümrük Mevzuatına uygun şekilde Türkiye Gümrük Bölgesi dışına veya serbest bölgelere çıkarılmasını veyahut Bakanlıkça ihracat olarak kabul edilecek sair çıkış ve işlemleri, (yağ, yakıt, ihrakiye, işletim ve donatım malzemeleri vs.) sözleşmesi ve faturalaması döviz cinsinden yapılabilecektir.

Transit Ticaret: Alış faturası ve satış faturası arasında lehte fark esas olmak üzere, gerçek veya tüzel kişi transit tacirince satın alınan yabancı veya Türk menşeli olup da yurt dışına (serbest bölgeler dâhil olmak üzere) satılmış malların transit olarak veya doğrudan doğruya, ithalat ve ihracat rejimi hükümlerine tabi olmaksızın, başka veya aynı ülkeye (serbest bölgeler dâhil) satılmasını ifade eder

İhracat Sayılan Satış ve Teslimler ile Döviz Kazandırıcı Hizmet ve Faaliyetler (Mevzuatımızda Tanımlanan Aşağıdaki İşlemler Döviz Kazandırıcı Faaliyet ve Faaliyet Olarak Belirlenmiştir.)

Aşağıda yer alan tebliğ metninde yer alan işlemler için düzenlenecek sözleşmelerin ve faturaların döviz cinsinden yapılması mümkündür.

Belgesiz işlemler

MADDE 5 – (1) Aşağıda yazılı işlemler ve bu işlemler sebebiyle düzenlenen kağıtlara (gümrük idarelerine verilen beyannameler dahil) ihracat ve ihracata ilişkin olduğunun tevsiki halinde işlem yapan kuruluşlarca resen vergi, resim ve harç istisnası uygulanır.

a) İhracat karşılığı yapılacak ödemeler (ihracatın finansmanında kullanıldığının tevsiki kaydıyla prefinansman, Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu çerçevesinde yapılan ödemelere ilişkin taahhütnameler ile temliknameler ve Sosyal Güvenlik Kurumu prim borçları ile genel bütçeli idarelere olan borçların mahsubu dahil),

b) İhracattan doğan alacağın ihracatçı tarafından temliki,

c) İhracat bağlantıları için düzenlenecek anlaşmalar,

ç) Transit ticarete konu malın satın alınması ve satılması,

d) Tedarik edildikleri şekliyle ihraç edilmek üzere mal alımı,

e) 27/10/1999 tarihli ve 4458 sayılı Gümrük Kanununun 131 inci maddesine istinaden ithalat vergilerinden tam muafiyet suretiyle geçici ithalat rejimine tabi ambalaj malzemesi ithali ile kati ihraç edilen mallara ait ambalaj malzemesinin geçici ihracı ve ithali,

f) Dahilde işleme izni kapsamında iznin geçerli olduğu süre içerisinde yapılan ithalat,

g) Gerçekleştirilen mamul ürün ihracatı karşılığı olarak bu ürünlerin üretiminde kullanılan girdilerin Toprak Mahsulleri Ofisinden veya T.C. Şeker Kurumunca tespit edilen şeker fabrikalarından alımı.

(2) Vergi, resim harç istisnası belgesi almak amacıyla proje formu ekinde verilecek taahhütnameler ile bu Tebliğin 6 ncı maddesinin üçüncü fıkrasının (a), (b), (d), (e), (g), (j), (l) ve (o) bentlerinde sayılan işlem ve faaliyetlere ilişkin sözleşme safhasından önceki teminatlar ve ihale kararlarına, söz konusu faaliyet ve işlemlerin ilgili bentlerde belirtilen niteliklerin tamamını aynı anda taşıması kaydıyla, belge aranmaksızın resen vergi, resim ve harç istisnası uygulanır.

Belgeli işlemler

MADDE 6 – (1) Aşağıda belirtilen ihracat, ihracat sayılan satış ve teslimler ile döviz kazandırıcı hizmet ve faaliyetler çerçevesinde vergi, resim ve harç istisnasından yararlanmak isteyen firmalar, Bakanlığa müracaat ederek dahilde işleme izin belgesi ve/veya vergi resim harç istisnası belgesi almak zorundadırlar. Vergi, resim harç istisnası, belgenin geçerlilik süresi içerisinde ve belgede yer alan tutarla sınırlı olmak kaydıyla uygulanacak olup, belge müracaat tarihi ile belge tarihi arasında yapılan işlemlere istisna uygulanmaz. Ancak, bu süre içerisinde gerçekleştirilen hizmet ve faaliyetler taahhüde sayılır.

(2) İhracat işlemleri; dahilde işleme izin belgesi kapsamında ve bu belgenin geçerlilik süresi içerisinde, ihracat amaçlı olmak kaydıyla; yapılan ithalat ile yurt içinde hammadde, yardımcı madde, yarı mamul, mamul ve ambalaj malzemesi alımları ve bunlarla ilgili verilecek her türlü teminat mektupları ile diğer işlemlerdir.

(3) İhracat sayılan satış ve teslimler ile döviz kazandırıcı hizmet ve faaliyetler;

a) Kalkınma Bakanlığınca yayımlanan cari yıl yatırım programında yer alan yatırımlardan ve Milli Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığının bu programda yer almayan kamu yatırımlarından uluslararası ihaleye çıkarılanların ihalesini kazanan veya yabancı para ile finanse edilenlerin yapımını üstlenen ana yüklenici firmaların (alt yükleniciler hariç);

1) Tam mükellef firma olması halinde, uluslararası ihalelerde tamamı üzerinden, yabancı para ile finanse edilenlerde ise yabancı paraya isabet eden oranda yapacakları teslim, hizmet ve faaliyetler ile tam mükellef imalatçı firmaların, bahse konu işte kullanılmak üzere bu işin yapımını yüklenen firmaya üreterek yapacakları mal ve malzeme ile hizmet satış ve teslimleri,

2) Dar mükellef firma olması halinde, söz konusu firmanın bu işte kullanacağı mal ve malzemeyi üreten tam mükellef imalatçı firmaların (işî taahhüt eden firmalar dahil) yapacakları satış ve teslimleri,

3) Tam ve dar mükellef firmaların ortaklığı halinde, tam mükellef firmaya kendi faaliyeti oranında, diğer firmaya ise (2) numaralı alt bendi çerçevesinde tam mükellef firmaların üreterek yapacakları satış ve teslimleri,

4) Yukarıda belirtilen (1), (2) ve (3) numaralı alt bentler çerçevesinde proje sahibi kamu kurumları ile bu projeleri üstlenen firmalara proje süresince yapılacak teknik müşavirlik, mühendislik ve benzeri hizmet satışları,

b) Savunma sanayii, güvenlik veya istihbarat alanında,

1) Savunma Sanayii Müsteşarlığınca onaylanan savunma, güvenlik veya istihbarat alanları ile ilişkili projeleri üstlenmiş tam mükellef imalatçı firmalar ile savunma, güvenlik veya istihbarat alanlarında yapılacak araştırma ve geliştirme projelerini üstlenen tam mükellef imalatçı firmaların yapacakları satış ve teslimler ile bu satış ve teslimler sonrası doğan bakım ve onarım hizmetleri,

2) Savunma Sanayii Müsteşarlığınca savunma, güvenlik veya istihbarat alanları açısından önem arz ettiği belirtilen savunma, güvenlik ve istihbarata yönelik her türlü platform, sistem, yazılım, araç ve gereçlerini üreten tam mükellef imalatçı firmalar ile savunma, güvenlik veya istihbarat alanlarında yapılacak araştırma ve geliştirme projelerini üstlenen tam mükellef imalatçı firmaların ülkenin savunma, güvenlik veya istihbaratı ile ilgili kamu kurum ve kuruluşlarına yapacakları satış ve teslimler ile bu satış ve teslimler sonrası doğan bakım ve onarım hizmetleri,

3) Bu bendin (1) ve (2) numaralı alt bentlerde belirtilen firmalara, tam mükellef imalatçı firmaların üreterek yapacakları satış ve teslimleri,

4) Bu bendin (1) ve (2) numaralı alt bentlerde belirtilen işleri yüklenen firmanın dar mükellef firma olması halinde, tam mükellef imalatçı firmaların bu firmaya üreterek yapacakları satış ve teslimleri,

c) Tam mükellef imalatçı firmaların, Bakanlıkça yayımlanan Tebliğ eki yatırım malları listesinde belirtilen malları üreterek yapacakları satış ve teslimleri,

ç) Tam mükellef imalatçı firmaların, Yatırım Teşvik Belgesi kapsamında monte edilmemiş haldeki aksam ve parçaları ithal edebilecek firmalara, ithal edebilecekleri bu aksam ve parçaları üreterek yapacakları satış ve teslimleri,

d) Yap-İşlet Modeli çerçevesinde yapılacak yatırım projelerini üstlenen tam mükellef firmaların yapacakları hizmet ve faaliyetleri,

e) Kamu kurum ve kuruluşları tarafından uluslararası ihaleye çıkarılmış yurt içi veya yurt dışı taşıma işlerini yüklenen tam mükellef firmaların bu faaliyetleri,

f) Uluslararası yük ve yolcu taşımacılığında döviz olarak kazanılan bedellerinin yurda getirilmesi kaydıyla kara, deniz veya hava ulaştırma hizmet ve faaliyetleri,

g) Yurt dışına yönelik olarak gerçekleştirilecek müteahhitlik, müşavirlik, yazılım ve mühendislik hizmetleri,

ğ) Yabancı uyruklulara (diplomatik temsilcilikler ve mensupları dahil), turistlere veya yurt dışında çalışan Türk vatandaşlarına ülkemizde buldukları sürede, döviz karşılığı verilecek sağlık hizmetleri,

h) Turizm müesseseleri ile seyahat acentelerinin yurt içindeki ve yurt dışındaki turizm faaliyetleri sırasında yaptıkları döviz karşılığı hizmet satışları,

ı) Bedelleri döviz olarak alınmak kaydıyla yurt dışında yerleşik firmalar adına gerçekleştirilen bakım ve onarım hizmetiyle, dış sefere çıkan Türk ve yabancı bayraklı gemi, uçak veya tırların bakımı ve onarımı, yenileme ve dönüşüm ile bakım, onarım, yenileme ve dönüşüm kapsamında gerçekleştirilen mal (yakıt ve madeni yağlar hariç) ve hizmet satışları,

i) Tam mükellef firmalarca, ihraç ürünlerimizin pazarlanması amacıyla yurt dışında mağaza açılması veya işletilmesi,

j) Kamu kurum ve kuruluşlarınca uluslararası ihaleye çıkarılan maden havzalarından rdvans karşılığında maden çıkarımı ve işletmesiyle ilgili üretim faaliyetleri,

k) Yurt içinde yerleşik haber ajanslarınca, yurt dışındaki yayın organlarına görüntülü veya görüntüsüz haber satışları,

l) Kamu kurum ve kuruluşlarınca uluslararası ihaleye çıkarılan ve Bakanlıkça belirlenen yatırım malları, sınaı mamuller ve yazılım hizmetlerine yönelik ihaleleri kazanan tam mükellef imalatçı firmaların üreterek yapacakları satış ve teslimleri,

m) İkili veya çok taraflı uluslararası anlaşma hükümlerine göre yurt içinde bulunan yabancı kuruluşların yurt dışından getirme imkanına sahip buldukları sınaı mamulleri teslim eden tam mükellef imalatçı firmalar ile uluslararası kuruluşlar, yabancı ülke temsilcilikleri ve kuruluşlarına ait tesislerin yapımını ve onarımını üstlenen tam mükellef müteahhit firmaların faaliyet ve teslimleri,

n) İkili veya çok taraflı uluslararası anlaşmalar kapsamında Türkiye’de gerçekleştirilen projeleri üstlenen kurum, kuruluş veya şirketler (bunlar tarafından yurt içinde projenin yürütülmesi amacıyla kurulan veya ortaklık gerçekleştirilen şirketler dahil) tarafından proje kapsamında verilen yapım ve teslim işlerini yüklenen firmaların (alt yükleniciler hariç);

i) Tam mükellef olması halinde, bunların yapacakları teslim ve hizmetleri ile tam mükellef imalatçı firmaların bu firmalara üreterek yapacakları satış ve teslimleri,

ii) Tam ve dar mükellef firmaların ortaklığı şeklinde olması halinde, tam mükellef firmanın ortaklığı oranında gerçekleştireceği teslim ve hizmetleri ile tam mükellef imalatçı firmaların bu firmalara üreterek yapacakları satış ve teslimleri,

o) Kamu zel işbirliği kapsamında tesis yapımı ve yenilenmesi işlerini üstlenen tam mükellef firmaların yapacakları hizmet ve faaliyetleri,

ifade eder.

(4) Bu maddede belirtilen ihracat sayılan satış ve teslimler ile döviz kazandırıcı hizmet ve faaliyetlerden, 488 sayılı Damga Vergisi Kanununun ek 2 nci maddesi ve 492 sayılı Harçlar Kanununun ek 1 inci maddesine istinaden yayımlanan İhracat ve Diğer Döviz Kazandırıcı Faaliyetlerde Damga Vergisi ve Harç İstisnası Uygulama Genel Tebliğinde yer almayanları, damga vergisi ve harç istisnasından yararlandırılmaz.

(5) Belge sahibi firmaların belge konusu işe ilişkin mal, malzeme veya hizmet temin ettiği kişi ve kurumlarla yapacağı işlemler ile bu işlemler nedeniyle düzenlenen kâğıtlara damga vergisi ve harç istisnası uygulanması için, her iki işlem tarafının da o işle ilgili olarak düzenlenmiş belgeye sahip olması şarttır.

- 16.12.1999 tarihli ve 4490 sayılı Türk Uluslararası Gemi Sicili Kanunu ile 491 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’da tanımlanan gemilerin inşasına, tamirine ve bakımına ilişkin eser sözleşmeleri,

Gemi İnşa, Tamir ve Bakım Sözleşmeleri

TUGS Kanununda tanımlanan Gemilerin (TUGS’ a kayıt şartı yok) inşası, tamir ve bakımına ilişkin sözleşmeler ve faturalar karşi tarafın Türkiye de yerleşik olup-olmamasına bakılmaksızın döviz cinsinden yapılabilecektir.

Ancak bu kapsamda alt yüklenici sözleşmelerinin TL cinsinden yapılması gerekmektedir.

Türkiye’de yerleşik kişilerin yurt dışında gerçekleştirecekleri faaliyetler kapsamında yapılan hizmet sözleşmeleri,

Gemi Kira ve Navlun Sözleşmeleri

Bu madde uyarınca Gemi Kira ve Navlun Sözleşmelerinde faaliyet yurt dışında gerçekleşiyorsa karşı taraf Türkiye de yerleşik bile olsa sözleşme ve fatura döviz cinsinden düzenlenebilecektir.

Kabotaj Hattındaki taşımalarda karşı taraf bu tebliğe göre yerleşik kişi sayılıyorsa sözleşme ve fatura TL cinsinden düzenlenecektir.

Ancak yine Kabotaj Hattı taşımalarında karşı taraf bu tebliğe göre yerleşik kişi sayılmıyor ise (Örneğin yüzde 50 ve üzeri payının yabancı sermayeli şirket olması) sözleşme ve fatura döviz cinsinden düzenlenebilecektir.

4490 sayılı Türk Uluslararası Gemi Sicili Kanunu (TUGS) ile 491 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’da tanımlanan gemilere ilişkin finansal kiralama (leasing) sözleşmeleri döviz cinsinden yapılabilecektir. Geminin TUGS ‘a kayıt şartı yoktur.

Gemi Sigorta Sözleşmeleri ve Gemi Adamları İş Sözleşmeleri

Türkiye’ de yerleşik sayılan kişi ve kurumların yapmış oldukları gemi sigorta sözleşmeleri ile gemi adamları iş ve hizmet sözleşmeleri ve ödemeleri TL cinsinden düzenlenecektir.

Ancak yine sigorta ve gemi adamı sözleşmelerinde karşı taraf bu tebliğe göre yerleşik kişi sayılmıyor ise (Örneğin yüzde 50 ve üzeri payının yabancı sermayeli şirket olması) sözleşme ve ödemeler döviz cinsinden yapılabilecektir.

Dışarıda yerleşik kişilerin Türkiye’de bulunan; şube, temsilcilik, ofis, irtibat bürosu, doğrudan veya dolaylı olarak yüzde elli ve üzerinde pay sahipliklerinin bulunduğu şirketler ile serbest bölgedeki faaliyetleri kapsamında serbest bölgelerde yer alan şirketlerin taraf olduğu iş ve hizmet sözleşmeleri döviz cinsinden düzenlenebilecektir.

Bu madde kapsamında yüzde elli ve üzerindeki payı yabancı sermayeli olması durumunda bu kişilerin yapacakları her türlü iş ve hizmet sözleşmeleri ile bu kişilerle yapılacak iş ve hizmet sözleşmeleri döviz cinsinden olabilecektir.

Türkiye’de yerleşik kişilerin yurt dışındaki; şube, temsilcilik, ofis, irtibat bürosu, işlettiği veya yönettiği fonlar, yüzde elli ve üzerinde pay sahipliklerinin bulunduğu şirketler ile doğrudan ya da dolaylı olarak sahipliklerinde bulunan şirketlerin Türkiye’de yerleşik olarak değerlendirileceği hüküm altına alınmıştır. Dolayısıyla bahse konu kişiler/birimler/ofisler ile yapılacak olan sınırlama kapsamındaki sözleşmelere istisna uygulanamayacaktır. (Türk Sahipli Yabancı Bayrak Gemilerin Bağlı Bulunduğu Şirketler Bu Kapsamda Değerlendirilmektedir.)

Genel Esaslar

Bedeller Türk Lirası Olarak Belirlenirken Esas Alınacak Prensipler

Tebliğ uyarınca, 32 Sayılı Karar Geçici Madde 8 kapsamında uyarlanması gereken sözleşmelerde yer alan sözleşme bedeli ve diğer ödeme yükümlülükler Türk Lirasına çevrilirken aşağıdaki tutarlar esas alınacaktır:

- İlgili tutarlar Türk parası olarak belirlenirken, taraflarca mutabakata varılması halinde, mutabakata varılan tutar,

- Mutabakata varılamazsa; akdedilen sözleşmelerde döviz veya dövize endeksli olarak belirlenen bedeller, söz konusu bedellerin 2.1.2018 tarihinde belirlenen gösterge niteliğindeki Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası efektif satış kuru kullanılarak hesaplanan Türk parası cinsinden karşılığının 2.1.2018 tarihinden bedellerin yeniden belirlendiği tarihe kadar Türkiye İstatistik Kurumunun her ay için belirlediği tüketici fiyat endeksi (TÜFE) aylık değişim oranları esas alınarak artırılması suretiyle belirlenir.

32 Sayılı Karar'ın Geçici 8. maddesinin yürürlüğe girdiği tarih olan 13 Eylül 2018 tarihinden önce akdedilen konut ve çatılı iş yeri kira sözleşmelerinde, döviz veya dövize endeksli olarak belirlenen bedeller yukarıdaki şekilde iki yıllık süre için Türk parası olarak belirlenir. Ancak, Türk parası olarak belirlemenin yapıldığı kira yılının sonundan itibaren bir yıl geçerli olmak üzere; bu surette Türk parası olarak belirlenen kira bedeli, taraflarca belirlenirken mutabakata varılamazsa, belirleme tarihinden belirlemenin yapıldığı kira yılının sonuna kadar TÜFE aylık değişim oranları esas alınarak artırılması yoluyla belirlenir. Bir sonraki kira yılı Türk parası cinsinden kira bedeli ise, taraflarca belirlenirken mutabakata varılamazsa, önceki kira yılında geçerli olan kira bedelinin TÜFE aylık değişim oranları esas alınarak artırılması yoluyla belirlenir ve belirlenen Türk parası cinsinden kira bedeli bu fıkarda belirtilen iki yıllık sürenin sonuna kadar geçerli olur.

Ancak yukarıda yer alan söz konusu düzenlemeler, sözleşme bedeli ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülükleri döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılması mümkün olmayan sözleşmelerde tahsili yapılmış veya gecikmiş alacaklar için uygulanmaz.

Döviz Dışındaki Referans Endeksler

Uluslararası piyasalarda fiyatı döviz cinsinden belirlenen kıymetli madenlere ve/veya emtiaya endekslenen ve/veya dolaylı olarak dövize endekslenen sözleşmelerin de dövize endeksli sözleşme olarak değerlendirileceği belirtilmiştir. Dolayısıyla, sınırlama kapsamına giren sözleşmelerdeki bedellerin altın, petrol gibi uluslararası piyasalarda fiyatı döviz cinsinden belirlenen madenlere veyahut emtialara endeksli olarak belirlenemeyeceği düzenlenmiştir.

Saygılarımla,

Murat ERİŞTİ

Yeminli Mali Müşavir

İMEAK Deniz Ticaret Odası Mali İşler ve Vergi Danışmanı